

Päägeologi Jouko Pakarinen johtaa käynnissä olevaa koelouhintaa. Siitä saadaan lisätietoa muun muassa kaivoksen ympäristövaikutuksista.

Kaivoshanke nostatti ison vastustuksen

Ylläksen matkailualueen kupeeseen suunniteltu kaivos sai matkailuyrittäjät vastarintaan.

Marja Hannula

Kolari

ÄKÄSLOMPOLON kyläkaupan aulassa on isoja, kaivoksesta varoittavia kylttejä.

"Jätevedet johdetaan lohijokea tunnettuun Muonionjokeen. Tunturimaisemaan yli sata metriä korkea sivukivikasa."

Kyltit on laittanut esille sosiaalisesta mediasta tunnettu Jounin kaupan kauppias **Sampo Kaulanen**, joka vastustaa uutta kaivos-hanketta.

Hannukainen Mining -yhtiö suunnittelee Äkäslompolon ja

Ylläksen matkailualueiden kupeeseen suurta kaivosta, joka kaivaasi maasta rautaa, kuparia ja kultaa.

Kaivoshanke on repinyt Ylläksen matkailuun nojaavassa Kolarin kummassa jakolinjoja vastustajien ja kannattajien välille.

"Kaivos vähentäisi matkailijoiden määrää, ja matkailijoiden ostosten osuus on 90 prosenttia kaupan liikevaihdosta", Kaulanen sanoo.

Perusteet arviolle matkailijoiden vähenemisestä löytyvät Metsäntutkimuslaitoksen kyselystä. Neljä vuotta sitten tehdyn kyselyn mukaan yli 50 prosenttia

kansainvälisistä matkailijoista vähentäisi matkojaan Ylläkselle kaivoksen takia, sanoo kyselyn tehnyt tutkija **Mikko Jokinen**.

Myös kotimaisten matkailijoiden määrä vähenisi. Matkailijat suhtautuvat kaivokseen sitä kielteisemmin, mitä lähempänä kohdetta se sijaitsee, Jokinen sanoo.

Kaulasen kaupalta Hannukaisen kaivosalueelle on linnuntietä mitaten noin seitsemän kilometriä. Kaivosalueen itäpuolella nousee Yllästunturi.

Kaivosyhtiön päägeologin **Jouko Pakarisen** mukaan kaivosalue näkyy matkailijoille tuntu- rin huipulta, mutta "vain jos tie-

tää, mihin katsoa".

"Kuervaara ja Kuertunturi puineen suodattavat näkymää."

Majoitusta ja ohjelmalveluja Ylläksen alueella tarjoavan Destination Lapland oy:n toimitusjohtaja **Mauri Kuru** on eri mieltä.

"Sivukivikasa olisi yli satametrisen Kuervaaran korkeinen."

Kuru, Sampo Kaulanen ja muut Äkäslompolon matkailuyrittäjät ovat kamppailleet Hannukaisen kaivos-hanketta vastaan aktiivisesti jo vuoden.

Kaivosta vastustavat myös alueen mökkiläiset sekä Muonion paliskunta. Poronhoitajat ovat ehdottomasti kaivosta vastaan, sanoo paliskunnan porisäntä **Seppo Kutuniva**.

"Kaivos tietäisi epävarmuutta ja lisää kustannuksia."

Matkailuyrittäjä **Mauri Kuru** sanoo, että kaivos-hanke on jo säilyttänyt yhden ison matkanjärjestäjän, sveitsiläisen Kontikin.

Yhtiö on ilmoittanut lopettavansa toiminnan Ylläksellä, jos kaivos tulee. Todisteena Kurulla on yhtiön toimitusjohtajan **Bruno Bisigin** allekirjoittama kirje, jossa tämä kertoo asian.

UUSI kaivos ei kuitenkaan olisi Kolarin ensimmäinen; samalla paikalla toimi Rautaruukin kaivos. Kurun mukaan nykyistä kaivos-hanketta ei kuitenkaan voi

verrata vanhaan.

"Uusi kaivos olisi louhinta-määriltään ja sivukivien osalta monikymmenkertainen vanhaan verrattuna."

Kurun mukaan myös vesistövaikutukset ovat laajemmat.

"Rautaruukki ei laskenut jätevesiä Muonionjokeen, kuten Hannukainen Mining aikoo tehdä. Joessa kutevat Itämeren merkittävimmät luontaiset taimerit ja lohikannat."

"Sivukivikasa näkyy varmasti kauas."

Matkailuyrittäjä **Mauri Kuru**

KOLARIN kunta julkaisi kesäkuussa selvityksen kaivoksen aluetaloudellisista vaikutuksista. Selvityksessä tehtiin vertailua matkailuun, joka on tällä haavaa suurin työllistäjä kunnassa.

Tulosten mukaan aluetalouteen jäisi enemmän rahaa, jos kaivos-hanketta ei toteutettaisi. Myös työllisyys olisi parempi ja

kolarilaisille yrityksille päätyisi hieman enemmän rahaa, jos kaivoshanketta ei toteuteta. Palkan-saajien tulot ja kunnan verotulot sen sijaan nousisivat kaivoksen myötä.

Mauri Kurun mukaan nämä tulokset ja kaivoksen ympäristöris- kit osoittavat, ettei kunnan kannattaisi enää ajaa kaivoshanketta.

Kolarin kunta hakee kuitenkin edelleen keinoa sovittaa elinkei- not yhteen, sanoo kunnanjohta- ja Antti Määttä.

”Kaivos työllistäisi suoraan 300 henkilöä. Kolari on vanha kaivos- kunta. Kunnan nimikin juontaa juurensa raudan poltosta.”

Elinkeinojen yhteensovittami- seen eli pääasiassa erilaisiin selvi- tyksiin ja vuorovaikutustilaisuuksiin kunta on tähän mennessä käyttänyt noin 100 000 euroa.

Määttä sanoo, että ”tilanne on haastava, mutta kaikki osapuolet mahtuvat vielä samaan huonee- seen”.

Matkailuyrittäjä Kurun mu- kaan eivät mahdu. Hän kertoo, että kaivosta vastustavat matkai- luyrittäjät jätettiin hiljattain kut- sumatta tilaisuuteen, jossa kai- voshanketta esiteltiin Lapin kan- sanedustajille.

Määttä mukaan syy ei ole kunnan, sillä kutsuista vastasi ti- laisuuden järjestäjä Lapin liitto.

Kaivosyhtiön ympäristölupa-

hakemuksen käsittely on entises- tään kiihdyttänyt kaivoskritiikkiä.

Ympäristölautakunta piti yhtiön hakemusta puutteellisenä. Se totesi myös, että siinä oli pai- koin ristiriitaista tietoa.

Lautakunta kritisoi muun muassa sitä, että prosessivesiä ja niiden puhdistamista käsitellään hakemuksessa niukasti, vaikka yhtiö ilmoittaa käyttävänsä suuria määriä myrkyllisiä ja muuten ympäristölle haitallisia prosessi- kemikaaleja.

Kaivosyhtiön päägeologi Jouko Pakarinen kertoo, että yhtiö hankkii parhaillaan lisätietoa prosessivesistä ja tarvittavista kemi- kaalimääristä. Lisätiedot toimitetaan lupaviranomaiselle pian.

Pohjois-Suomen aluehallinto- virasto on vaatinut Hannukainen Miningilta 120 täydennystä hake- mukseen.

YLLÄKSEN alueen matkailuyrittä- jät ja mökkiläiset eivät luota kai- vosityhtiön teettämiin arviointei- hin. He ovat tilanneet useilta tut- kijoilta lausuntoja kaivoksen ympäristövaikutusten arviointi- menettelystä ja ympäristölupa- hakemuksesta. ”Yli 90 prosent- tia Ylläksen matkailuyrityksistä on rahoittanut tietojen hankki- mista”, Kuru sanoo.

Lausuntoja ovat antaneet muun muassa ekotoksikologian

tutkija Kukka Pakarinen sekä kemian alan insinööri, teollisuus- den jätevesien asiantuntija Leif Ramm-Schmidt.

Kaivosyhtiön suunnitelmissa on purkaa prosessivedet putkea pitkin Muonionjokeen. Tutkijoi- den mukaan yksi suurimmista vesistöriskeistä syntyy kaivok- sen käyttämistä ksantaateista. Ksantaatit ovat yleisesti kaivok- silla käytettyjä rikastuskemikaaleja. Tutkijoiden arvion mukaan niitä käytettäisiin Hannukaisessa poikkeuksellisen paljon.

Ksantaatit irrottavat louhuitu- ta kivistä mineraalit ja metallit. Ksantaatit ovat vesieliöstölle myrkyllisiä, mutta ne hajoavat lämpimissä ja happamissa olo- suhteissa melko nopeasti.

Hannukaisessa ksantaattien täydellinen hajoaminen ei tutki- joiden mukaan onnistu, joten niistä aiheutuu suuri riski koko Tornio-Muoniojoen kalakannalle ja alueen ekosysteemille.

Tutkija Kukka Pakarisen mu- kaan suurin riski syntyy talvella, jolloin ksantaattien puoliintu- misaika on kaikista pisin ja Muo- nionjoessa virtaa vähiten vettä.

Jos ksantaatit päätyvät myrkyllis- inä Muonionjokeen, on Kukka Pakarisen mukaan vaarana, että ne kulkeutuisivat läpi koko Tornio-Muoniojoen ja hajoaisivat vasta Perämerellä. Tutkija sa-

noo, että pienetkin pitoisuudet voivat aiheuttaa kalakuolemia.

Ramm-Schmidtin mukaan ksantaattien vesistövaikutukset häviävät vain, jos jätevedet lai- mentuvat riittävästi.

”Hannukaisen tapauksessa lai- mennuskertoimen pitäisi olla vä- hintään kymmentuhattainen, jotta vaikutusta varmuudella ei olisi. Tähän Muoniojoen vesi ei mitenkään riitä”, hän perustelee.

Ramm-Schmidtin mukaan kai- vosityhtiö vastasi viranomaisten täydennyspyyntöihin ksantaateis- ta ”todella ala-arvoisella tavalla”.

”Yhtiö toimitti hakemuksen liitteenä vanhentuneita ja osin virheellisiä käyttöturvallisuustie- dotteita. Näistä tiedotteista puuttui muun muassa tieto puo- liintumisajoista.”

KAIVOSYHTIÖSTÄ ei haluttu vielä kommentoida tätä kritiikkiä eikä tutkijoiden laskelmia ja johto- päätöksiä. Geologi Jouko Pakari- nen sanoi, että suuri osa tutkijoi- den esittämistä asioista on sa- moja, joihin lupaviranomainen on pyytänyt heitä vastaamaan.

Hän arvioi, että aluehallinto- virasto antaa päätöksen ympäri- stöluvasta loppuvuodesta tai ensi vuoden alkupuolella.

Lupaviranomainen on pyytä- nyt kaivosyhtiötä tutkimaan ksantaattien jäämätöisyydet

purkuvesistä. Yhtiö on ilmoitta- nut käyttävänsä ksantaatteja enintään 5 745 tonnia vuodessa. Se on lähes kolme kertaa enem- män kuin Sodankylän Kevitsan kaivoksella. Kevitsa on louhinta- määrillä mitattuna Suomen suu- rin kaivos.

Hakemuksiin ilmoitetut mää- rät eivät aina vastaa käyttömää- riä, sanoo Pohjois-Suomen ely- keskuksen ympäristösuojeluyk- sikön päällikkö Eira Luokka- nen.

”Kevitsan kaivoksen hakemuk- sessa ksantaattien käytön koko- naismääräksi on ilmoitettu 2 000 tonnia vuodessa, mutta toteutuneet käyttömäärät ovat olleet pienempiä. Vuonna 2016 määrä oli yhteensä 564 tonnia”, Luokkanen sanoo.

Ramm-Schmidt sanoo, että vaikka Hannukaisen ksantaatti- määrät pienenisivät ilmoitetusta määrästä puoleen, vesistöriskei ei pieneni juuri lainkaan.

KOLARIN kunnanvaltuuston pu- heenjohtaja Esa Nordberg (vas) sanoo kuulleensa tutkijoiden ar- viot ja olevansa niistä huolissaan.

Hän sanoo kuitenkin luottavan- sa viranomaisprosessiin. Nord- berg sanoo luottavansa siihen, et- tä Talvivaaran jälkeen ympäristö- viranomaisten resurssit ja lisät- ty ja valvonta on tarkempaa.

Hannukaiseen suunniteltu rauta-, kupari- ja kultakaivos

Tästä on kyse

Yhtiö odottaa lupia toiminnan aloittamiseen

- Suomalaisomisteinen Hannukainen Mining -yhtiö osti Kolarissa sijaitsevan malmiesiintymän rahoitusongelmiin kaatuneelta Northland Mines -yhtiöltä vuonna 2015.
- Päätökset kaivoksen vesi- ja ympäristöluvasta sekä kaivospiiriluvasta annetaan näillä näkymin alkuvuodesta. Kaivos avattaisiin aikaisintaan neljän vuoden kuluttua.
- Kaivosta kannatetaan eniten Kolarin kuntakeskuksessa. Vastustus on voimakkainta tunturialueella.
- Kaivosta vastustavassa nettiaadressissa ja Sampo Kaulasen keräämässä paperiaadressissa on yhteensä yli 40 000 allekirjoitusta.

Seppo Kutunivan (vas.), Mauri Kurun ja Sampo Kaulasen mukaan isoa kaivosta ei voi mitenkään sovittaa yhteen matkailun ja porotalouden kanssa.

HS kysyi

Toimittaja Marja Hannula, kuvat Otto Ponto

Sopiiko uusi kaivos Ylläkselle?

Tatu Friman Kolarin
"Kyllä. Olen ollut 20 vuotta kaivoksella töissä, tykkään siitä työmaasta."

Heikki Lehtelä Sipoo
"Epäilen. Mietin, kuinka paljon kaivos näkyisi ympäristössä."

Iines Vähä Kolarin
"Ei. Se on haitaksi paikan ainutlaatuiselle luonnolle."